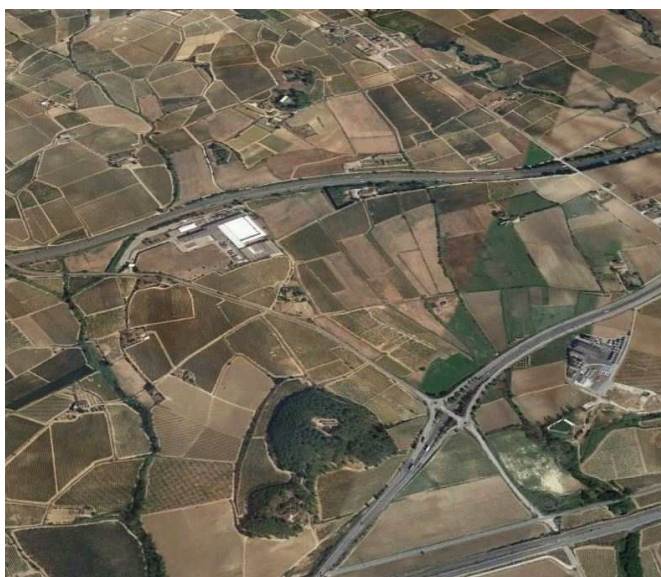

CONEIXES EL MOSAIC AGRÍCOLA DEL PENEDÈS? BARRI DEL MOLÍ D'EN ROVIRA

Arquitectes del Garraf-Alt Penedès

El grup d'arquitectes del Garraf ens trobem cada segon divendres de mes per compartir i debatre els reptes dels nostres municipis. La Festa d'Arquitectura d'aquest any 2020 vam considerar que volíem dedicar-la al Barri del Molí d'en Rovira i l'eix del carrer Comerç com una veritable oportunitat per cosir els diferents barris del municipi.

Coneixes el mosaic agrícola del Penedès?

Autoria desconeguda

El **mosaic agrícola** és com un trencaclosques on cada peça encaixa i té una funció determinada. Les pendents, l'escorrentia de l'aigua, els torrents arbrats i l'asolellament determinen la mida, posició i pendent de cada parcel·la. Una modificació en aquest ecosistema pot alterar altres paràmetres. El mosaic agrícola fa de **barrera enfront de la propagació dels incendis forestals** i és un **actiu paisatgístic i turístic** molt important. És també un element d'identitat col·lectiva de cada territori concret.

També et recomanem els següents enllaços:

CEPVI Centre d'estudis del paisatge vitivinícola:
[congrés del paisatge](#)

[Catàleg del paisatge del Penedès](#)

[Intervenció artística a la vinya.](#)

Artista Josep Almirall Llusà

[Castellers Vilafranca i vinya](#)

Com es realitza la producció de la vinya?

El cep és una espècie de fulla caduca i, per tant, cada una de les quatre estacions de l'any és diferent. És un conreu de secà. Les varietats blanques principals són el macabeu, el xarel·lo i la parellada. També hi són presents les varietats negres. Les tasques anuals a realitzar són:

- Poda a l'hivern

Aquesta operació és molt important, doncs segons el tipus de poda es determina com serà la producció de l'any vinent. Els residus de la poda o serments s'aprofiten en moltes ocasions per generar biomassa per a la producció energètica.

- Esporgada a la primavera

S'eliminen certs brots per aclarir la planta i facilitar la ventilació i un assolellament adequat dels ceps. És un treball molt manual.

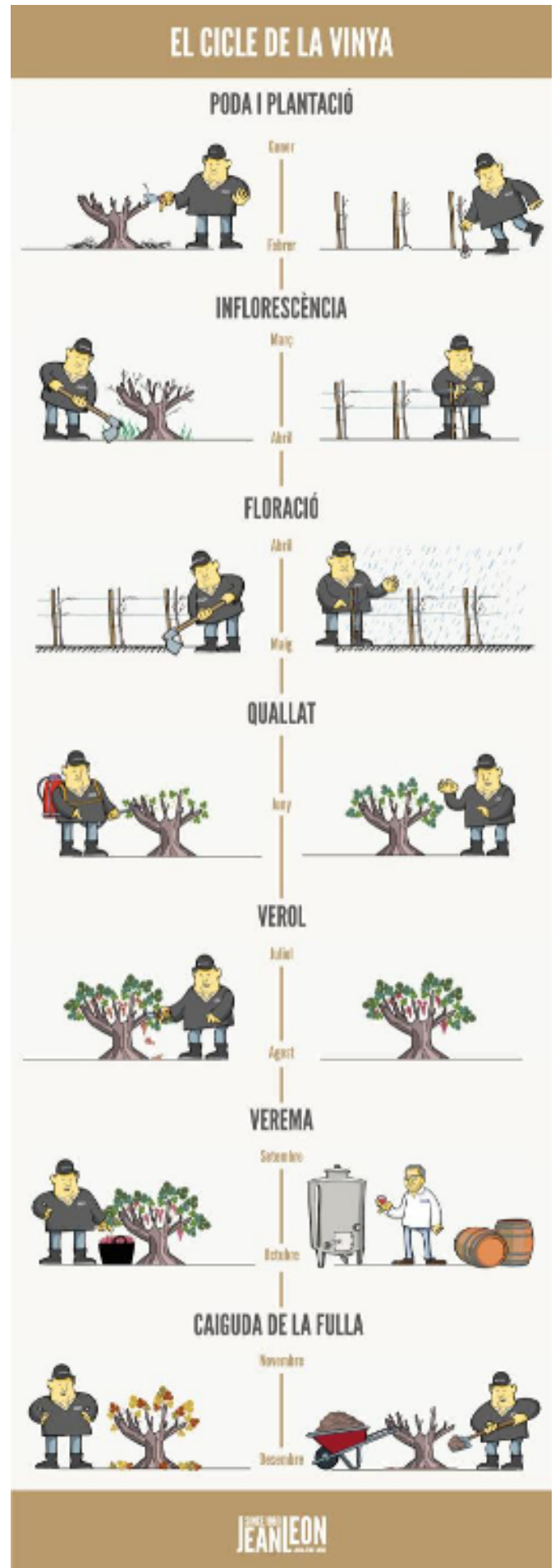
- La collita comença a final d'agost i s'estén fins a mig octubre, depenent de la varietat

Primer el macabeu, després els xarel·lo i finalment la varietat parellada. La collita era un procés molt manual però ara, en molts casos, es fa mitjançant maquinària agrícola de grans dimensions. El raïm és transportat fins als cellers de la comarca on es pesa i es mesura el seu grau de sucre. Als cellers comença el procés industrial de molta i fermentació.

- Tractaments fitosanitaris durant tot l'any

S'ha de mantenir el sòl en bon estat i realitzar diversos tractament fitosanitaris per garantir la qualitat de la collita. En els darrers anys s'ha implantat una política de reducció de l'agressivitat dels productes químics utilitzats. També s'obre pas al cultiu ecològic.

Al principi de cada passada, a vegades, s'hi planten rosers que s'utilitzen com a indicador biològic d'avís de plagues vegetals.

Coneixes el Museu de les Cultures del Vi de Catalunya – VINSEUM?

La seu de l'actual VINSEUM se situa a Vilafranca del Penedès. A l'Edat Mitjana, l'espai que acull aquest museu era una casa-palau dels reis de la Corona d'Aragó. Una placa a la façana indica que hi va morir l'any 1285 el rei Pere III, anomenat Pere el Gran. L'edifici ha tingut en els darrers segles diferents usos i ha estat taverna i hostal. L'Ajuntament va comprar l'edifici l'any 1936 i a partir de 1945 es van iniciar el projecte d'obres de recuperació de l'edifici, que van durar diverses dècades. Vols saber-ne més? El conservador Jordi Farré Huguet ens n'explica la [història](#).

Durant els darrers anys ha estat tancat temporalment amb la finalitat de realitzar una rehabilitació integral que el fes accessible per a tothom, refent el recorregut museogràfic i ampliant el Museu tot enderrocant algunes de les finques veïnes. El projecte és ambiciós i es va desenvolupant per fases. L'arquitecte del projecte és [Santiago Vives Sanfeliu](#).

El projecte crea un diàleg entre les construccions originals medievals i la zona d'ampliació contemporània. L'edifici serà

Arquitectura Santi Vives Barcelona

creuat per una galeria pública i tindrà un nou accés principal per a visitants. El programa museogràfic explica com es produeix la transformació del raïm fins esdevenir vi, així com la cosmologia simbòlica i artística que sempre ha anat associada al vi.

Com han impactat les infraestructures en aquest territori?

Pont del Diable. Poblesdecatalunya.cat. Autoria desconeguda

El Penedès sempre ha estat una plana de pas estratègic entre la serra Prelitoral i la serra Litoral catalana. La [Via Augusta](#) romana va travessar la comarca i avui uns mil·liars de factura moderna i repartits per la comarca expliquen històries relacionades amb aquesta via.

Avui, al [corredor del Penedès](#) hi segueixen passant les infraestructures de comunicació més importants del país: AP-7, N-340, ferrocarril i ferrocarril d'alta velocitat. El treball urbanístic i paisatgístic ha d'integrar aquestes infraestructures a nivell visual i evitar que formin una barrera en sentit transversal o talli la xarxa de camins, torrents i corredors de fauna.

Com creus que s'ha tret la barrera de l'eix del ferrocarril?

“La millor prova que una barrera urbana s'ha eliminat és que quan la creuem no ens adonem que havia existit”. Un bon exemple és el Sena a París, on el valor de centralitat del riu s'adquireix gràcies al gran nombre de ponts que el creuen. Les comunicacions transversals abundants permeten que el riu es converteixi en un espai central de la ciutat i simbòlic en comptes d'una barrera separadora. “El valor d'un riu urbà no és només en els litres d'aigua que té sinó en el nombre de ponts que el creuen”.

El mateix principi s'hauria d'aplicar a les infraestructures que creuen el territori i la ciutat. En certes intervencions de soterrament de ferrocarril s'ha pensat l'operació de recosit absolut de diferents teixits urbans situats a banda i banda de la via original, lligant i donant continuïtat a la ciutat.

Autoria desconeguda. El Punt diari

A Vilafranca del Penedès, el projecte i el concurs d'idees inicial de cobriment de les vies es va limitar a intervenir exclusivament en l'àmbit propi del ferrocarril i les bases del concurs van

optar per obviar les preexistències situades a una banda i l'altra, de manera que la barrera arquitectònica que representen les vies no se suprimeix.

Què representa l'estació de tren de Vilafranca?

Vilafranca del Penedès 1889. Cartoteca ICGC

L'arribada del ferrocarril a Vilafranca va representar l'arribada de la modernitat urbana i social a la vila. La ciutat va créixer i estirar-se de seguida cap a la nova estació i va augmentar el nombre d'habitants. A l'altra banda de la via es van començar a bastir els primers cellers i magatzems de vi amb una vocació clarament exportadora gràcies al ferrocarril que tenien al costat. Aquests edificis van ser el nucli inicial del futur barri del Molí d'en Rovira.

Ara el cobriment de les vies del ferrocarril obre un marc d'oportunitats de transformació i millora al barri del Molí d'en Rovira. Però apareix també l'amenaça la desaparició d'un ric patrimoni agroindustrial que ha mantingut el seu caràcter original inalterat. Recentment s'ha aprovat un pla urbanístic de transformació urbanística del barri. Un projecte de transformació que no ha aconseguit generar un consens majoritari i s'ha creat una plataforma ciutadana d'oposició al projecte aprovat.

Quina història amaga el barri del Molí d'en Rovira?

Històricament el barri del Molí d'en Rovira era un barri industrial i estava aïllat de la resta de la vila per la traça del ferrocarril. Un cop realitzat el soterrament i el cobriment de les vies, l'estació de ferrocarril pot esdevenir un element central i el barri del Molí d'en Rovira –i de forma especial el conjunt monumental de cellers i fàbriques del carrer Comerç– també. Un conjunt arquitectònic i ambiental únic, situat al costat de l'estació i davant un futur espai públic de grans dimensions. Però tot i que s'han urbanitzat altres parts de la llosa del ferrocarril, aquesta part central no avança a causa de la complexitat que representa encaixar diferents peces urbanes. Un repte per fer un bon i acurat projecte de ciutat i de cosir diferents teixits urbans.

La singularitat de les edificacions del carrer Comerç pot fer d'aquest espai un territori d'experimentació arquitectònica únic. Un espai atractiu per implementar-hi activitats econòmiques d'alt valor afegit que cerquen espais singulars que fomentin la creativitat i, a la vegada, puguin conviure amb els cellers tradicionals.

Les estacions de ferrocarril s'estan convertint en un element central de les ciutats del segle XXI. L'espai urbà sobre la llosa pot esdevenir la nova àgora central de la Vilafranca futura i la seva façana urbana una oportunitat de gran qualitat. Però

Barri del Molí d'en Rovira amb els seus característics cellers de grans teulades. Autoria desconeguda

el barri també té una segona façana, la sud, que mira cap a les vinyes. Una plana agrícola molt fèrtil que ha mantingut les característiques paisatgístiques del mosaic agrícola original i no s'hi han construït edificacions periurbanes que hagin degradat els seus valors ambientals. Un barri amb una façana urbana de gran centralitat i una façana que mira la terra. Una combinació única i plena de possibilitats!

La plataforma veïnal anomenada "Obrim el Molí" reivindica els valors patrimonials del barri, el dret del veïnat a participar i decidir el futur del barri. També demana que s'eliminin les barreres urbanes que els aïllen de la resta de la vila. **Aquí** us compartim la seva reflexió.

Quin és el repte del barri del Molí d'en Rovira?

El barri és una peça imprescindible per entendre la història de Vilafranca i el ferrocarril. Un barri que té una sèrie de peces diverses que han d'encaixar per poder fer un projecte

de ciutat coherent que assumeixi els reptes futurs d'un món permanentment canviant i que es reconegui en la xarxa de ciutats catalanes.

Cinc aspectes que estan interrelacionats.

- Un gran espai obert i central pendent d'urbanitzar.
- La proximitat de l'estació de ferrocarril i la seva rehabilitació funcional.
- Un front de façana al carrer Comerç amb uns valors arquitectònics singulars.
- Nova centralitat urbana del barri.
- Proximitat a un espai agrícola d'altres qualitats ambientals.

Però les ciutats tenen també una vessant poètica que els dona ànima i personalitat. Uns elements que són únics i que donen caràcter: els xamfrans de l'Eixample barceloní, les mansardes parisines, els taxis londinencs, etc. Es tracta d'elements que sovint són funcionals però són trets d'identitat local irrepetible. El barri del carrer del Comerç es caracteritza per unes teulades de grans dimensions i amb dues vessants que originen unes façanes amb una tipologia ben particular. Unes teulades amb encavallades de fusta que han servit de sostre a les activitats de transformació del raïm en vi i licors, un procés de transformació una mica màgic.

Les cobertes protegeixen uns espais diàfans sense pilars interiors; uns espais que permeten experimentar els cinc sentits; observar com entra la llum i els raigs de llum per les carac-

Interior del Celler Mory. Vilafranca del Penedès. Autoria desconeguda

terístiques finestres altes dioclecianes o també anomenades termals; un llegat dels temps de l'antiga Roma; escoltar el silenci en un espai diàfan; experimentar les olors de les botes i de la terra; els sabors dels productes de la terra; el tacte de la història... i el tacte d'imaginar el futur.

Però a sota hi trobarem encara un secret encara més amagat: una xarxa de galeries i caves soterrades, sovint interconnectades i una mica laberíntiques. Uns espais amb una atmosfera silenciosa i carregats de poesia i una mica de misteri que també cal cosir.

PROPOSTA D'ACTIVITAT

Com creus que podria ser el cobriment de les vies i el barri del Molí d'en Rovira de Vilafranca?

Empoderem-nos d'aquest espai i comencem a trencar barreres. Com t'imagines que s'haurien de cobrir les vies del tren?

Envia'ns la imatge de la teva obra d'art aquí i la compartirem amb tothom!

Quan puguem fer la festa presencial, explicarem els teus somnis i buscarem com fer-los realitat.

#FemArquitectura

→ ENVIA AQUÍ LA TEVA IMATGE

Entitats convocants:

arquitectes.cat
Barcelona

Penja també la teva imatge o vídeo a Instagram amb les etiquetes

#setmanarquitectura2020 / #festaarquitectura2020
#femarquitectura / @coacbarcelona